

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, szombat, december 31

Tizenegyedik évfolyam.

Előfizetési felhívás

„KELET”

1882-dik évi, tizenkettődik évfolyamára.

Eltengedik nekünk tisztelt olvasóink, hogy mi előfizetési felhívásul a nagy dobogást dőngessük és mellünk véré, a kongó frázisokat szórjuk azon forintok elbűvölésére, melyekkel kegyesek lehetővé tenni, hogy e téren jó lelkiismeretünk szerint hazánk ügyét szolgáljuk. Mi keresett szavak nélkül egyszerűen kérjük olvasóinkat, hogy a mennyiben érdemesek voltunk reá, jövőben se vonják meg támogatásukat, s ha nem feleltünk volna meg mindenben kívánságaiknak eddig, tegyék fel ügybuzgalmunkról, hogy iparkodni fogunk lapunk további javításával e pártólásra érdemesekké válni ezután.

A politikai szemképrázatás, nagyotmondás, tűzszórás ily könnyen hívó, lobba-dékony kedélyű nemzet előtt nem lehet a mi mesterségünk, s a hazára üdvösebbnek, magunkra nézve magasabb feladatnak tekintjük, ha erőnk teljességével, kalandos tervek és hiu remények felkeltése, az örökridegnek maradó köznapisággal való elégtelenség s a mindent kockáztatni kész elkeseredés szítása helyett, a nemzeti erő gyarapításában, a lélek- és szívemesítő munkában, az élet terheinek viselésében a kitartásban és szenvedéseinek békés orvoslásában lehetünk a haza népének egyik szerény kalauza.

E munka, meglehet, kevesebb külső népszerűséget, de több benső örömet terem; czélunk azonban nem a nép kegyét megnyerni, hanem használni neki. E czélra a nemzet többségének és kormányának utait követjük, de nem következünk ebből, hogy a nevökben elkövetett hibákat és visszaéléseket palástoljuk; ellenkezőleg azoknak elfogulatlan feltárásával alkalmat nyújtván az orvoslásra, szolgálunk velünk pártunk és hazánk ügyének. Fel is szólunk mindenkit, hogy a mielőtt a közbajokból és visszaélésekből kalandos tervek számára szolgáltatna fegyvert, tegye próbára az intéző körök jóakarát. Jogos panaszok, sőt a tárgyilagos ellenvélemények előtt is lapunk mindig tárva lesz.

Egyebekben törekszünk jó lapot szerkeszteni, a hasznost egyesíteni a nemesebb mulattatással s a magunk jutalmának fogjuk tekinteni, ha többet adhatunk, mint a mennyit ígértünk.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egész évre	16 frt.
Fél évre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyben	1 „

Békésy Károly,
a „Kelet” szerkesztője.

A DEMAGOGIA.

Hosszabb ideje nem foglalkoztunk részletesebben Kolozsvár város közigyelével. Fájdalom a városi képviselőtestületben magának, a szabadelvű pártnak tagjai állottak eddig egymással szemközt s pártunk magasabb érdekei a választások alatt szerzett tapasztalatok után ítélve, nem tették kívánságát, hogy az évek óta fennálló viszályt lapunk tovább táplálja.

A tegnapi nappal azonban a helyzet megváltozott, a városi képviselőtestületben egy új hatalom ütötte fel fejét, a

KELET TÁRCZÁJA.

A SZÉP CHECCO.

Hoffmann beszéde.

(Folytatás.)

— Nos, Saluator mester, mi újság felétek? — kérdeztem, miután megízleltem borát s azt igen jónak találtam. — Ismét oly jól érzem magam, mintha e sziget szűllötté lennét, s szívesen hallok egyet-mást az emberekről, kik keskeny területét lakják.

— Nem igen sok változott azóta, signor. Itt-ott elhalt egy-egy. De mit tesz az? Vannak helyébe mások, és mások meg viszont nagyra nőttek azóta. Új házaspárok is csak akadnak minden évben.

— Ez volna egy általában véve a nagy világ folyása is. De különösen: él-e még Checco atya?

— Él bizony s nem is gondol még a halálra, jóllehet közel van már a hetveneshez.

— Hogy van Checco?

— Melyik Checco, jó uram? Igen sok Checco nevű van nálunk.

— A vakot értem.

— Ugy! a szép Checcót?

— Még mindig e különös néven hívják?

— Igen. S jelenleg valódi szerencsés ember lett.

— No nézd csak, a szegény vak! És mi az a rendkívüli szerencse? Él-e még anyja?

— Nem. Szegény Teresa két év előtt meghalt. Azt mondják rettentő kínosan halt meg; egy küzdött a halállal, mint egy vadállattal.

mely ellen hazafias kötelességévé lesz az eddig egymás ellen harcoló intelligens elemeknek közös csatásorba állani. A mi még eddig csak alig merte magát mutatni, a nagy hazafiságba burkolt magán érdek-politika egész meztelenségében lépett fel tegnap. A fogyasztási adónak bérleti a város által eddig házilag kezelt borfogyasztási adó jövedelmét ezekkel meghaladó magasabb ajánlatot tettek. De a város közérdekeinek híj szolgálatára megválasztott képviselőtestület tagjai között a mászások, korcsmárosok és érdéktársaik, ugyanazon önzellen hazafiak, a kik a lefolyt országos képviselőválasztások alatt a ve-

Semikép sem akart meghalni azon félelem miatt, hogy fának rossz sorsa leend nála nélkül. Utolsó perczében hangosan orvos után kiáltott, hogy fának vakságát meggyógyítsa, mielőtt ő meghalna. De nem használt semmit, a halál mégis erősebb volt a legyőzte. Végre meghaltunk mi is mindnyájan.

— Legalább az utóbbi néhány évezred története némileg valószínűvé teszi ezt. A szegény Teresának is meg kellett volna gondolnia ezt. De mi lett a fiából?

— Látszik, hogy igazán rég nem járt mi felénk. A szép Checco jó ideje, nem fia többé. Férővé lett azóta, s néhány hét óta már boldog férj is. És épen e miatt mondtam előbb, hogy valódi szerencsés ember. Anapári legszébb leányát vette nőül. De mit is használ ez neki? Hisz ő ugy sem láthatja. De önnök el kell menni házaikhoz s meg kell néznie Checco nejét. Valóban érdemes reá. Carmelának hívják.

— Carmela? Csak nem az a kis csinos leányka, ki vele szemben lakott?

— De persze hogy az. Ön ismeri signor?

— Hogyne ismerném, hisz még ma is látom magam előtt, miként zümmögött a dorombon szép finom ajkával vidám dalokat, s mily kecsesen kéregetett azután: Signor bajoccat! s e közben szeméi ragyogva nevettek hozzá.

— Oh, szeméi nevetnek még ma is, de tüzet is képesek gyújtani, hogy szívéig hat az embernek, ha még oly öreg is. Szép, nyúlánk lett, s járása kecses. Higye el uram, öröm rá nézni.

— Ezt könnyen elhiszem neked Salvatore mester, ha már téged is oly ifjú tűzbe hoz. De hogy történt, hogy egy ily szép gyönyörű nem

zészerepet vitték, minden indoklás nélkül leszavazták a magasabb ajánlatokat, mintegy hét-nyolczezer forint évi jövedelem-többlettől ítűven el ezzel a városi közpénztárral.

Szóval a hógomolyag megindult és gurultában növekedik. Az eseményeknek megvan a maguk szigorú logikájuk, s valamely megtörtént dolognak nem lehet kitérni következményei elől. Az országos képviselőválasztások alatt a pártunkban dúló belső viszály, az ellenzéki ugyan, de a másik párthoz sem tartozó elemeknek, részint activ, részint passiv magatartása folytán a demagogia jutott nálunk meg általa sem képzelt diadalra s azóta megkettőztetett erővel iparkodik elfoglalt állását biztosítani, legkevésbé sem csinalván belőle titkot, hogy a városi képviselőtestület is saját izlése szerint szándékozik átalakítani. A harcz tehát a városi communityba tetetett át s legelőször a zárt város kérdésében ütött ki. Nem sokára ugyancsak a két párt között álló, de ellenzéki szellemű elemek diadalra segítettek a kérdésben a community egy korábbi lépése által ambíciójában megsértett szélsőbalt. A képviselőbizottság desauálta saját küldötteit és a helybeli szélbali újság folytonos sürgetésére visszautasította a pénzügyminiszternek egyezkedésre nyújtott jobbát, s rákényszerítette őt, hogy Kolozsvárt zárt városnak mondja ki, s idegen bérlok kezébe bocsássa át. A város és a bérlok ajánlata között 10 ezer forint különbség lévén, ez összeget ez új politikának már csak bevezetésül vesztette a városi közpénztár. Fájdalom azonban e hazafiságnak még ezzel aligha kifizette egészen a város adóját, a java még csak ezután fog következni. Tudvalevő dolog, hogy a Kolozsvárnál hasonlóan eljáró városok

adói 20—30 ezerekkel magasabb áron adattak bérbe. Városunk tehát nem azt az összeget vesztette, a mennyivel a bérlok ajánlata a városnál magasabb, hanem azt, a mennyivel a bérlok többet fognak bevenni, ez pedig azon formái adatokat tekintve, a melyekkel közelebből Kolozsvár üzleti életét ösmertettük, aránytalanul magasra tehető. Ez lesz tehát örök időkre kiterjedőleg az első évi összeg, a melyre a város a demagogia támogatásáért adóba fog fizetni; nagyságát egy pár év múlva határozhatjuk meg.

Tegnap szavazták meg a másodikikat. Ez összeg ismét mintegy 8 ezer forint évi veszteség. Folytatás a megkezdett uton a város érdekeinek híj képviselőtestületben. Tegnap azot az elemek, a melyek

akadt szebb foglaltsága. Máskülönbön erre felől jól meg tudják becsülni a szépség értékét s meg vagyok győződve, hogy Carmela számos más is találhatott volna, de csak jobb volt, mint egy szegény vak ifjú ki meg azontúl igen rutis volt, neve daczára

— Igen, s az még ma is. Abban is igaza van önnök, hogy kaphatott volna szebbeket is magának Carmela. Legalább egy tuccat találni ifjú bolondult utána, már akkor mikor még gyermek volt. De ő vissza utasított mindenkit s a nyomorékokat választotta.

— Megfoghatlak! És hogy magyarázzák meg e különös izlést?

— Eh uram, hogy az igazat mondjam meg, ugy ő maga és azugságai okozták. Oly gyakran hazudta neki, hogy ő a legszebb, leggazdagabb és legjobb ember az országban, hogy utoljára ő maga is elhitte, a mint igen gyakran megtörténik, hogy ha valaki egy más emberrel egy mesét akar elhitetni: Ha egy pár-szor elmondja, előbb elk kezd elhinni s utoljára megesküszik reá, hogy igaz. Így magyarázom én meg e különös eseményt is magamnak. Egyebekben a dolg egészen rendesen ment végbe. Mikor Checcónak anyja meghalt egészen elhagyatva és nyomorban maradt volna hátra — Kelemen atya után sokat tett érte, de még sem lehetett mitől megellette — ha a kis gyermek, Carmela ne vigasztalta s titokban nem gondoskodott róla róla. Cseppel sem ápolta rosszabbul mint a saját édes anyja tette előbb. Elhozta naponként szájára az ételt és italt s a mi a legkülönösebb volt az egészben, ugy tett mintha mindezt izetésért tette volna. Mert a mint említettem, mindig azt hazudta neki,

előbb kezét fogták a demagogiával, részint félrevonultak, részint ellene fordultak, de már késő volt. Ha egyszer felülkerekedésre segítették őket, most már nem is eresztik ki kezükől a hatalmat s a mérsáros társulat szabja meg a város jövedelmét. Az események következtetése. Mi pedig várhatunk, a míg így pontról-pontra kerek összegekben mérhetjük meg az új honmentők részrehajlatlan hazafiságát.

A város képviselőtestület helyet foglaló önzetlenebb rész azonban nem teheti ezt. A város a tegnapi nappal veszélyes lejtőre ért, s eljött ideje, hogy az eddig egymás ellen küzdő elemek összetett vállakkal igyekezzenek a várost megállítani e lejtőn.

A krivoscsiaiak és a hercegovinai rablók közt egy óráig tartó csata volt e hó 17-én. A hercegovinaiak 150 darab szarvasmarhát loptak Kut mellett, miután a krivoscsiaiak 16-an visszahódították a rablók által előbb elhajtott 40 darabot. Ez azt bizonyítja, mint mondják, hogy a krivoscsiaiak és a hercegovinai rablók nem árulnak egy gyékényen.

A „Bohemia” azt jelenti, hogy a közös kormány meg akarja próbálni, hogy mi hatása van a cordonnak. Ha a cordon nem bizonyul sikeresnek, a kormány új csapatokat fog küldeni déli Dalmáciába. Az illető csapatok ki is vannak már jelölve és értesítést kaptak is esetleges feladatokról. A katonai körök sürgősen kívánják a déli Dalmáciában levő csapatok bekeszámának szaporítását. Most már csak e létszám szaporításának oly módja forog kérdésben, a mely fölélegessé teszi a rendkívüli eszközkhöz való folyamodást. Hasonlóképer azzal az eshetőséggel is foglalkoznak az illetékes körök, hogy Hercegovinába is küldjenek segítséget, ha a mostani helyőrség nem lenne képes

Trieszt és Fiume.*)

A magyar kormány a fumei forgalom emelésére czélzó törekvései, melyek feladata ezen kikötőnek a Triest, illetve az elmúlt idők centralisticus rendszabályai által elterelt magyar forgalmat visszacserezni és Fiumének a kisebb távolagságnak megfelelő, olcsóbb vasuti tarifákat megadni, ugy trieszti kereskedelmi, valamint bécsi kormánykörökben bizonyos izgalmat idézték elő, mely leginkább új trieszti hajózási vállalatok segélyezése iránti petíciókban valamint a déli vasúthoz intézett felhívásokban nyilvánult, mely utóbbiakban az kívántatott tőle, hogy daczára a magyar kormánnyal e részben történt megállapodásoknak, a sziszek-fiumei és sziszek-

*) V. ö. az „Ellenőr” holnapi számát.

hogy elég gazdag hozzá. Némelykor még azontúl pénz is adott neki s így szűk: Ez meg az hozta el szőlő vagy olajkerted bérösszegét s aztán látszatból megfizetté magának fáradságának díját. Békésen tűrte, hogy e viselőtért szidták s gunyolták. Mert már akkor is számonsan találkoztak az ifjak között, kik féltékenyek voltak s irigykedtek a szegény vakra, jóllehet Carmela még egészen gyermek volt. Carmela anyja is megdorgálta érte, nem mintha sajnálta volna a szegény vaktól, de azt vélte, hogy leánya saját vagyonát pazarolja el reá, s hogy a fia soha sem viszonzhatja neki majd a jótétet. A gyermek hallgatott mindezekhez, de nem fogadott szót anyjának. Azon a vagyon el pazarlással sem állt meg oly rosszul a dolog. Carmela anyja nem volt olyan szegény, hogy a szép Checcot s szükséges esetére még egy nehá nyat ne bírt volna eltartani.

Igy tehát a kedves teremtes egészen csak a szép Checcónak élt s mindeue volt neki: anyja és testvére egyttal. — Lassankint ugy hozzá szokott, hogy nem tudott tőle többé megválni.

Ekkor történt, hogy az ő anyja is meghalt, rövid idő előtt. S miután most már ő is felnőtt lány volt, belátta, hogy nem élhet ugy egészen magára s elhatározta, hogy rövid idő alatt férhez megy. Teljességgel nem akart mást választani magának csak az ő Checcóját s jóllehet az egész világ és nem csak az imádó lebeszélte róla, megmaradt szándékánál. Azt mondta, hogy Checco elpusztul, ha ő elhagyná. És ebben tökéletes igaza is volt.

(Folyt. köv.)

Hirdetési díjak.

Egy négyesűg esentiméternyi tér ára 2 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 80 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fűlvessek:

Bécsben: Oppelich Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhan) der Wollzeile 38.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasenste, és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetés közv. irodája Budapest Szerviztár 8. sz.

Elváltási csiák

Armond sora után 25 krajczár fizetendő.

trieszti díjtételek abszolút egyenlőségét jövőre is tartja fenn.

Mi ugyan nem hisszük, hogy a déli vasut azon helyzetben lenne, vagy csak óhajtaná is említett megállapodások elől menekülni, minthogy ez határozottan saját érdekeinek rovására történik; azon perczben ugyanis, amelyben a budapest-pécsi vasutnak építése el lett határozva, és melyben a magyar kormánytak azon határozott szándékát kijelentette a szlavon-adriai forgalmat — szükség esetén sziszek-károlyvárosi és sziszek-bródi vasutvonalak kiegészítő segélyével — ismét régi irányba, Fiume felé terelni, a mi már a fumei kikötő és a károlyváros-fumei vasut befektetett milliók gyümölcsözővé tétele végett is okvetlen szükséges, — azon perczben tehát tisztában kellett lenni a déli vasutnak az iránt, hogy a magyar kormány e részbeni kívánalmainak engednie kell, ha csak nem akarja a magyar-adriai forgalmat tökéletesen elveszteni.

De miben állanak már most a magyar kormánynak osztrák részről annyira perhorrescalt rendszabályai és kívánalmai?

Egyrészt a szabad díjképzési jognak kikötése a magyar államvasutaknak Budapest mögött fekvő állomásairól és a csatlakozó garantizált magánvasutaknál — mi mellett Budapestről magáról a honnap a déli vasut Fiume és Triest felé független és csaknem egyenlő hosszú vonalak fölött rendelkezik, egyenlő tételek fogának jövőben is fennállani mindkét kikötőre nézve — s másrészt azon kívánság, miszerint a déli vasut Sziszekről a díjszabások egyenlőségét Triest és Fiume felé csupán saját vonalán Szent-péteren át tartva fenn, míg Károlyvárosra át a tényleges távolsági különbözetnek megfelelően, 14/100 at alacsonyabb tarifák állítandók fel melyek immár a déli vasut részéről kihirdetettek és életbeléptek is.

És ezáltal sértetnek meg indoktalanul a trieszti, sőt az osztrák érdekek is, s azért kell a déli vasutnak a magyar kormánnyal kötött

Mintha nem arról lenne csupán szó, hogy az e részben évtizedek óta fennálló igazságtalanság megszünttetésék s hogy a törke és ember-szegény Fiumének, fejletlen kereskedelmi és hajózási viszonyaival, legalább azon vasuti szállítási díjjak biztosításának; melyekben földrajzi kefévésének természetesen előnyei végre valahára kifejezést nyernek.

És mi jogosítja fel Triesztet és az osztrák kormányt a tegerentuli magyar kereskedelemnek örök időre való monopolizálására, ama Triesztet, mely évek óta minden oldalról délegetve és magyarországgal által, saját érdekének ellenére, a Lloyd-szubsventió útján, directe még támogatva is, amugy is sokkal gazdagabb és kiterjedtebb háttérrel rendelkezik és minden osztrák reláció fölött uralkodik, melyeket senki töle elvenni nem akar, ama Triesztet, mely hatalmas segédesszkozeivel jövőben is még a ma-

ROMÁN KÖZMONDÁSOK.

(Folytatás.)

Üres fegyverrel ne menj vadászni. Ha gyenge vagy, hallgass és nyelj. A hatalmas előtt hajolj meg, engedelmeskedjél neki, a gyengébbet győztörd, kinezd, a törvényt így veti.

Bátorság ad erőt, s az erő győzelmet. Pénz ad szárnyat az embernek s az idő hatalmat.

Kevés tartja meg a sokat. Ki keveset eszik többször eszik.

A fiokát, ha szárnya nőtt, nem látod már fészeken.

Pujkát taréjáról. Csirkével, tojással meg kövér kotlóval egyszerre nem bírhat.

Gyermekeknek, öregnek ápolója legyen. Ostobától tanácsot, öregtől botot ne kérj.

Nem minden fa gyümölcsétől hizik az ember.

A nagy fán sok a száraz ág. Ha ledől a fa, árnyéka is elvész.

A fát és az embert nehezen lehet faragni.

A gyümölcs nem messze esik fájától. A disznók is megeszik a jó gyümölcsöt.

Hosszú szoknya, rövid ész. A jegenye elég magas, még sincs gyümölcse.

Jobb ha más sir, mint én.

Fizetés helyett a hátát mutatja.

